

STROMY TIŠNOVSKA II.

Pokračování výběru z ankety Strom Tišnovska
(z let 2006–2007 a 2009–2010)

Toto pdf bylo vytvořeno z podkladů ankety Strom Tišnovska.
Tu pořádal spolek Za sebevědomé Tišnovsko v letech 2005–2007 a 2009–2010.

Acer Atlasus _ _ _ _ _	3
Alej jabloní u Lomničky _ _ _ _ _	4
Alej kaštanů v lomnické oboře _ _ _ _ _	5
Aleje k prameni v Drásově _ _ _ _ _	6
Brumovský buk _ _ _ _ _	7
Buk na ul. Dřínové _ _ _ _ _	9
Černvírské lípy _ _ _ _ _	10
Hrušeň nad Újezdem _ _ _ _ _	12
Jasan u křížku v Tišnově _ _ _ _ _	13
Jasany za Deblínem _ _ _ _ _	14
Jeřáb břek u Doubravníku _ _ _ _ _	16
Jinan v parku tišnovské nemocnice _ _ _ _ _	17
Kaštanovník jedlý v Předklášteří _ _ _ _ _	18
Lípa u Brněnského kříže _ _ _ _ _	19
Lípa u Floriánka v Porta Coeli _ _ _ _ _	20
Lipová alej v Předklášteří _ _ _ _ _	22
Lípy v Pejškově _ _ _ _ _	23
Ořešák v zahrádce U Palce _ _ _ _ _	25
Památná lípa v Uníně _ _ _ _ _	26
Pinus Sisiphus _ _ _ _ _	27
Třešně na Veselském chlumu _ _ _ _ _	28
Třešňová alej na Stanoviskách _ _ _ _ _	29

Acer Atlasus

Druh: Javor klen (*Acer pseudoplatanus*)

Lokalita: samotný vrchol Sýkoře 702 m n.m.; nejvýše rostoucím stromem Tišnovska je mladý javor mléč na skále, kterou Acer Atlasus drží

Parametry: stárí „od dob antiky“ asi 50 let, výška 10 m, průměr 40 cm

Navrhovatel: Radim Tichý

Na rozdíl od Titána Atlase nenese nebeskou klenbu celého světa, ale na svých bedrech vši silou drží skálu na samém vrcholku Sýkoře o kterou se opírá obloha nad celým Tišnovskem. Člověk se ji sice snaží mermomocí propíchat různými anténami ale zcela bez úspěchu. Acer Atlantus svoji skálu ponese na věky věků dokud nezakamení jako jeho kolega Titán Atlas. Dejte si na něj ale pozor, abyste nedopadli jako bájný Hérakles, který Atlantovi málem nalletěl a musel by tak nést nebesa místo něj. Pokud Vás na vršku tišnovského Olympu alias Sýkoře bude někdo přemlouvat ať za něj chvíli podržíte nějakou skálu nebo klenbu, že Vám donese třeba zlatá jablka Hesperidek, v žádném případě na to nepřistupujte. Nemuselo by Vát to potom projít Héraklovi – Acer Atlasus není žádná naivka.

Alej jabloní u Lomničky

Druh: Jabloň domácí (*Malus domestica*)

Lokalita: podél silnice z Lomničky do Železného

Parametry: stáří: 70–80 let, délka aleje asi 2 km,
výška: 6–8 metrů, obvod kmenů: 100–150 cm

Navrhovatelka: Helena Pernicová

Předkové dnešních obyvatel Lomničky byli zajisté lidé moudří, přemýšliví a systematictí. Z obce vybíhají čtyři silnice, všechny byly v minulosti lemovány alejemi ovocných stromů, ale každá jiným druhem. Podél silnice do Tišnova byly vysázeny švestky, silničku do Šerkovic zkrášlovaly třešně, do Lomnice jste byli provázeni hrušněmi a do Železného jabloněmi. Dnes byste většinu těchto stromů hledali marně. Pokud ale pojedete nebo půjdete vedlejší, tak trochu zapomenutou silničkou spojující obce Lomnička a Železné, budou tu stromy stále ještě s vámi, krásné v každé roční době. Není těžké si představit ty, kteří jí v minulosti procházeli – děti ze Železného na každodenní cestě do školy v Lomničce, sedláky a chalupáře s kravskými potahy při cestě na pole a v podvečer, se sluncem v zádech se vracející domů. Ve všední dny se občas můžete setkat se zbloudilými kamiony, ale o víkendu je provoz velmi klidný a procházka těmito místy vás osvěží. Spolu s jabloněmi budete mít radost z toho, že jsou dosud v poměrně dobrém stavu a každoročně bohatě kvetou a rodí chutná jablka. Navíc, na rozdíl od mnoha jiných alejí u větších silnic, je jim dopřáno v podstatě volně růst a košatit se, silničářští ořezávači s pojezdnou plošinou a motorovými pilami sem ještě nedorazili.

Alej kaštanů v lomnické oboře

Druh: Jírovec maďal

Lokalita: jednostranná alej u fotbalového hřiště v Lomnici

Navrhovatelky: maminky z Lomnice

Lesní cesta v Oboře, která vede podél potoka Besénku, bývala častým cílem vycházek už našich maminek. Možná dokonce, že ty zelené cípaté listy kaštanů byly první věcí, kterou jsme jako miminka při pohledu z kočárku začali vnímat. Samozřejmě, že se Obora během času hodně změnila, zejména ji hodně poničila povodeň v roce 1986. Přesto zůstala velká část kaštanové aleje zachována, zvláště úsek u fotbalového hřiště. V posledních letech se sice vždy s podzimem do kaštanů pouští žravá klíněnka jírovcová, ale stromy se statečně brání a se škůdcem se postupně naučily koexistovat. Od loňského roku alej značně ožila díky vybudování nové asfaltové silnice. A tak se dnes pod stromy kolem nás, maminek s kočárky, prohání i bruslaři na in-line bruslích, cyklisté a i jiní sportovci. Kaštanová alej v Oboře přesto zůstává naším oblíbeným místem, kam rády vyrážíme uspat své malé křiklouny a nebo si při příjemné procházce popovídat se svými kamarádkami. A i naše děti, jak odrůstají kočárkům, už koukají nejen po zelených listech a mohutných větvích, ale už se s radostnými výkřiky vrhají po kulatých lesklých kaštáncích a výlety do Obory „na kaštany“ milují. Pro všechnu tu radost, kterou nám kaštanová alej léta přinášela, přináší a doufejme, že ještě přinášet bude, si jistě zaslouží být nominována do této soutěže.

Aleje k prameni v Drásově

Druh: Jasany ztepilé, Lípy malolisté, Javory kleny

Lokalita: severně od obce Drásov směrem k lesoparku
s pramenem zdravotně nezávadné vody

Parametry: stáří aleje cca 120 let, výška kolem 20 m
a více než 200 cm obvody kmenů

Navrhovatelé: Pavel a Zdeňka Dohnálkovi

Zde úpravou pozemku zvaného Močidla vznikl v devadesátých letech minulého století lesopark, v němž hlavně za první republiky probíhaly různé oslavy, zábavy a divadelní představení v přírodě. Po roce 1945 zájem postupně upadal. Prameniště bylo v r. 1994 nově upraveno. Bylo vydlážděno a postavena cihlová stěna s pískovcovou nádržkou na pitnou vodu a čtyřmi bílými plastovými tabulkami s nápisy a letopočty 1981–1994. Alej je stále dobře patrná a monumentální, bohužel bylo nutné po vývratech některé stromy vykácet.

Brumovský buk

Druh: Buk lesní (*Fagus sylvatica*)

Lokalita: okraj lesa nad Brumovem

Parametry: výška 30 m, obvod kmene 330 cm,
stáří 150 let

Navrhovatel: Jakub Pařízek

Milí přátelé, dříve, než vám začnu vyprávět svůj příběh, sluší se, abych se vám představil. Jmenuji se *Fagus sylvatica*, vy mě však asi lépe budete znát pod jménem buk lesní. Již 150 let majestátně shlížím na krásnou vesnici Brumov, která se rozkládá v údolí pode mnou. Na první pohled je to vesnice jako každá jiná, na ten druhý však vesnice s bohatou historií, zajímavými místy a hlavně s hodnými a dobrými lidmi. Pokud tudy budete mít někdy cestu, přijďte se za mnou podívat. Že nevíte, kde mě najdete? Mou statnou korunu, vévodící celému lesu za mnou, určitě nepřehlédnete. Jsem totiž třicet metrů vysoký a můj kmen má úctyhodné tři metry a třicet centimetrů. Nejlepším časem pro návštěvu je podzim. To totiž moje listy hýří všemi barvami a já se tak stávám krásnou dominantou brumovské krajiny.

A nyní už vám povím svůj příběh. Jeho začátek však znám jen z vyprávění. Tenkrát prý lomnickým panstvím putoval starý moudrý poustevník, který uměl hledět do budoucnosti. Jeho kroky ho zavedly až do Brumova, kde v té době pobýval i starosta sousední vsi Příbyslavice. A tak starostové obou vesnic chtěli hned vědět, jaký osud Brumov a Příbyslavice v nejbližších letech čeká. Poustevník zvažněl a řekl: „Zde máte dvě kouzelná semínka. Vesnici, ve které semínko do roka od mé návštěvy vzklíčí, čeká šťastná budoucnost. Ale tu druhou, ve které semínko nevzejde, čeká zánik.“ Po těchto jeho slovech zůstali všichni, kteří toto hrozné proroctví

slyšeli, jako opaření. Oba starostové semínka zasadili ve svých vesnicích a se strachem očekávali příští rok. Čas plyne jako voda a stejně tak rychle utekl i rok od poustevníkovy návštěvy. Brumovští se sešli na návsi a poslali starostu, aby se šel podívat, zda jejich semínko vzklíčilo nebo ne. Starosta tento smutný úděl přijal a vydal se k lesu. Než tam však stačil dojít, ozvala se z lesa obrovská rána. A za ní další a další. Mezitím už starosta došel na místo a zjistil, že brumovské semínko vzešlo. Když tuto dobrou zprávu oznámil lidem, všichni se radovali. Pak si ale vzpomněli na celé znění proroctví – jednu vesnici čeká šťastná budoucnost, druhou zánik. Brumovští hned poznali, co bylo příčinou těch ohlušujících rán, které doznívaly celý den až do večera. Nikoho by však ani ve snu nenapadlo, co se s Přibyslavicemi stalo. To se lidé dozvěděli, až se z lesa vrátili brumovští dřevorubci, kteří toho dne pracovali nedaleko Přibyslavic. Jeden přes druhého pak s hrůzou v hlase líčili, co viděli: „Krátko po poledni se zatáhlo a za chvíli už oblohu křížoval jeden blesk za druhým. Pak se nedaleko ozvala ohlušující rána a za ní další a další. Mysleli jsme si, že v lese zuří silná bouře, tak jsme běželi do Přibyslavic, abychom se tam v tom nečase skryli. Na místě, kde Přibyslavice stávaly, jsme však našli obrovskou díru, ze které neustále vycházely dunivé zvuky a štiplavý kouř.“ Dodnes nikdo neví, kam se tenkrát Přibyslavice propadly a proč je potkal tak hrozný osud. Jediné je však jisté. Tím kouzelným semínkem, které v Brumově vzklíčilo, jsem já, jediný pamětník této smutné události. A to je celý příběh o mém životě.

brumovský buk

Buk na ul. Dřínové

Druh: Buk (Fagus)

Lokalita: Tišnov, v Dřínové ul. před č.p. 1644

Parametry: obvod ve výšce 130 cm 133,5 cm, výška 12 m

Navrhovatel: rodina Dufkova

Před mnoha lety, když ještě náš strom nebyl starý, ale mladý... se stalo něco pozoruhodného. Strom zasadil mladý chlapec, a staral se o něho každou svoji volnou chvíli. Vyrůstali bok po boku. Byli velcí kamarádi a všichni ve městě to věděli. A když se mluvilo o tom chlapci, každý říkal v souvislosti sním, to je „kluk jako buk!“ No a od té doby se toto pořekadlo používá, když je někdo velký, zdravý a urostlý, tak jako náš buk a chlapec!

Černvírské lípy

Druh: Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Lokalita: prostranství před kostelíkem Nanebevzetí Panny Marie v obci Černvír

Parametry: tři lípy o stáří přes 450 let, ale možná, že i daleko starší (viz text níže)
obvody: 342 cm, 300 cm, 340 cm
odhadovaná výška: asi 30 m

Navrhovatelé: žáci Přírodopisného semináře
ZŠ Smíškova Tišnov

Příběh stromů a místa, kde rostou:

Místo, na kterém stojí černvírský kostel se třemi lípami, je samo o sobě vyjímečné už svojí polohou. Leží na vyvýšené skalní ostrožně obtékané řekou Svratkou a terén přímo vybízí k představě středověké tvrze, která zde kdysi stála nedaleko kostelíku. Šlechtické rody, které ovládaly svratecké údolí, se dělily o moc na tomto území. Utvářely určité rodové znaky (erby), které byly symbolem jejich moci. Nejvíce se hovoří o roku 1309, kdy toto území ovládli Pernštejní. Z tohoto důvodu se také usuzuje i na možné daleko vyšší stáří tří lip u kostela Nanebevzetí Panny Marie, jelikož právě ony byly symbolem jejich moci. Stáří lip se zde přesně nedá spočítat standartní letokruhovou sondou. Jak je ale vidět z rozložení jejich kořenů, které vyrůstaly po staletí po úbočí skály, musely tyto lípy celý svůj život zápasit o přežití na skalnatém podkladě ostrohu a jejich vzrůst byl tak trvale bržděn. S přihlédnutím k těmto okolnostem je možné se domnívat, že jejich skutečné stáří by mohlo odpovídat dokonce až době vlády pánů z Pernštejna. Také kostel je vyjímečný svou orientací severo-jihním směrem místo obvyklé orientace oltáře směrem k východu. Je to dáno tím, že byl vlastně přistaven

k původní románské rotundě. I samotný oltář má svůj vlastní neobvyklý příběh – pochází totiž ze zatopeného kostelíku v Mušově pod Pálavou. Atmosféra tohoto místa na vás dýchne dávnou minulostí a tajemnem probouzejícím představu, co se tady asi mohlo všechno odehrávat. Ty tři lípy, co stojí před kostelem, taky nejsou „jen tak obyčejné“. Ačkoliv jsou tři, zdálky vypadají jako jeden propletený strom s mohutnou korunou. A tak, bylo nebylo, možná se tam mohl odehrát i následující příběh, který při návštěvě tohoto místa napadl naše nadějně mladé autorky:

Legenda o třech černvířských lípách nazvaná Tři sestry

autorky: Martina Ščudlová a Pavla Trmačová, žákyně 8. ročníku ZŠ Smíškova Tišnov

V jedné zapadlé víšce za Tišnovem zvané Černvíř rostou u kostela tři statné mohutné lípy. K těm lípám se určitě traduje mnoho pověstí a my vám teď povíme jednu z mnoha. Chudému sedlákovi se narodily čtyři dcery. Pojmenovali je Božena, Ludmila, Barbora a Josefina. Boženka zemřela i s maminkou při porodu. Tak zůstal sedlák sám na tři malé dcerky, a musel se pořádně otáčet, aniž by stačil oplakat manželku s Boženkou. Jeho dcery vyrostly v krásné děvy a zamilovaly se všechny tři do jednoho švarného jinocha. Ten však měl oči jen a jen pro Josefínu. Tajně požádal sedláka o její ruku. A vlastně se to potom ve vsi nějak dozvěděli všichni – kromě Ludmily a Barbory. Chystala se svatba, i vrabci si to štěbetali na střeše, ale sestry to stále nevěděly. Bylo jim sice divné, že všichni kolem něco pečou a smaží, ale pochopily teprve, když se jedna babka u plotny přerekla „Jo, to bude svatba!“ V tu chvíli se v nich probudila zlost a hněv a večer vylákaly sestru Josefínu na sráz ke kostelu. Než ale stačily provést svůj nekalý záměr, strhla se silná bouře a do sester uhodilo. Ráno je našli všechny mrtvé, spletené nohama. A na tom místě, kde je našli, vyrostly tři lípy, které zdálky vypadají jako jedna.

Hrušeň nad Újezdem

Druh: Hrušeň obecná (*Pyrus communis*)

Lokalita: v polích nad Újezdem u Tišnova,
200 m jižně od vodárny

Parametry: výška asi 11 m, obvod kmene 290 cm,
stáří přes 100 let

Navrhovatelka: Zdeňka Dohnálková

Tuhle hrušku jsem poprvé objevila při cestě z říkonínské nádraží, kdy jsme si cestu nasměrovali přes Újezd, Dolní Loučky a Mezihoří domů do Tišnova. Osamělý vzrostlý strom, od kterého je báječný výhled do údolí Loučky. Vedle vrcholu Střemchoví je vidět hřbet Květnice, vlevo se zvedají kopce nad obojími Loučkami, Dolními i Horními. Ideální místo k posezení a zadumání v kterékoliv roční době, kromě zimy, kdy je lépe se rychle odpíchnout a sjet do údolí, kde vítr tak nefíčí.

Jasan u křížku v Tišnově

Druh: Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*)

Lokalita: Severovýchodní konec města Tišnova nedaleko božích muk v ulici Černožské u silnice do Železného

Parametry: obvod 350 cm, staří cca 100 let, výška cca 19 m

Navrhovatelka: Kateřina Koudelová

Ze stromů v okolí božích muk a křížku u silnice vedoucí z Tišnova na Železné a dál mě zaujal svou ztepilostí a mohutností právě jasan. Domnívám se, že mohl být zasazen přibližně v době, kdy byla postavena boží muka, tedy někdy okolo poloviny 19. století.

Dvě lípy srdčité jsou již patrně stromy druhé generace.

Jasan se větví ve výši asi 2,5 m na dvě části, přesto celkově působí jeho koruna rovnoměrným dojmem. Roste nedaleko jedné z lip vysazených u božích muk a pískovcového kříže. Ten nechali pořídit manželé František a Antonie Zelinkovi r. 1871, autorem je sochař Josef Břenek. Jasan je posledním velkým stromem u hranic města na severovýchodě, nedaleko je vybudované místo k sezení. Působí na mne dojmem strážného stromu, takže kdykoliv kolem něho procházím, mám pocit, že procházím městskou branou.

Jasany za Deblínem

Druh: Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*)

Lokalita: jihozápadně od Deblína, křižovatka cest

Parametry: obvod 230 a 210 cm, výška 23 a 22 m,
stáří asi 100 až 120 let

Navrhovatelka: Jana Koudelová

Jdeme-li lesní cestou od Prosatína či Blahoňova směrem k Deblínu, ocitneme se na místě, kde je Deblín na dohled a přitom jako by vzdálený. Je zde pravouhlé rozcestí, které má, pohlíženo z nebe, tvar kříže a každá z cest nás někam zve – tato, kterou vidíte, k jasnému obzoru, který nás vyzývá odkrýt nějaké tajemství. Je to tak krásné a zvoucí, že často převládne touha tajemství neodkrýt a cestu si ponechat takovou, jaká je – zvoucí do neznáma. Opačným směrem se cesta snižuje a vede k lesíku a to, co v ní tušíme je malebnost okolí, ale už v ní chybí ta posvátná výzva a nejspíš se vydáte tudy – a dobře uděláte, neboť se dosatnete do Úsuší, pak do Nelepče a odtud je už kousek do Tišnova. U cesty, kterou jste přišli z prosatínských hvozdů vás přivábí útulné místo k odpočinku – někdo tu před asi sto lety zasadil dva jasaný, mezi kterými je kříž na památku Ježíše Krista. Místo, které patrně „odnepaměti“ sloužilo k odpočinku rolníků pracujících na okolních polích, k tomu, aby zde pojedli v poledním horku a trochu si zdřímli. Je pravděpodobné, že si zde vesničani i trochu „zameditovali“, jak se dnes moderně říká – tenkrát hovořili o usebrání... Tyto dva jasaný jsou mladé a zdravé stromy a je to již několikátá generace jasanů – jejich české jméno nás vybízí zastavit se a udělat si pod jejich korunou v něčem jasno – například v tom, jak to je s tímto křížem: jmenuje se český kříž, a i když některé prameny uvádějí také název červený, podle deblínské pamětnice Marie Antlové, je jeho nejužívanější jméno Český kříž. Pole

okolo totiž patřila k panství brněnskému, jehož správce je v roce 1784 začal rozprodávat a většinu pozemků koupili tzv. familianti – sudetští Němci, kteří přišli ze severní Moravy i Čech a v Deblíně se usadili – odtud pocházejí deblínská příjmení Weigel, Felkl nebo Schuster. Již v osmnáctém století se familianti hlásili k českému občanství a v Deblíně zcela splynuli s moravskými obyvateli. Byli to oni, kdo kolem křižovatky cest hodpodařili a kříž postavili, starali se o jeho vzhled a zasadili tam první dvojici jasanů – kolikátá generace asi bude tato dvojice stromů?

Jeřáb břek u Doubravníku

Druh: Jeřáb břek (*Sorbus torminalis*)

Lokalita: Doubravník – Vinohrad, trať Dubiny

Parametry: stáří přibl. 100 let, výška 17 m, obvod kmene 141 cm

Navrhovatel: Městys Doubravník

Zmíněný Jeřáb břek roste na skalnatém podloží hřebene Vinohradu ve smíšeném lese obklopen převážně duby a buky ve stáří zhruba 100 let. Zajímavé je to, že tento výrazně teplomilný druh zde dobře prospívá v nadmořské výšce rovných 500 m.n.m.

S největší pravděpodobností zde nebyl vysazen uměle, ale uchytil se zde přirozenou cestou. Odpovědět na otázku, kde se vzal tento neobvyklý strom v našich končinách, nám může pomoci znalost využití jeho dřeva. Pro svou tvrdost a rozměrovou stálost se břek používal hlavně na výrobu různých měřítek, tkalcovských člunků a špulek. Uvážíme-li, že tkalcovství bylo v jistém období hlavním zdrojem obživy místního obyvatelstva, máme tu určitě důvod k pokusům pěstovat břek i v našich končinách.

Jinan v parku tišnovské nemocnice

Druh: Jinan dvoulaločný (Ginkgo biloba)

Lokalita: park tišnovské nemocnice

Parametry: přibližné stáří 90–100 let, vysoký je asi 23 m
obvod ve výšce 130 cm nad zemí je 200 cm

Navrhovatelé: Alena Jankovská a žáci jejího semináře
ze ZŠ Smíškova Tišnov

Podle ústně předávaného vyprávění prý na jaře koncem druhé světové války přes Tišnov táhla kočovná skupina lidí, kteří jinan chtěli skácet na palivové dříví na oheň. Domnívali se, že jde o uschlý neduživý strom, protože jinaný ve srovnání s ostatními stromy rostoucími u nás raší poměrně později. Skutečnost, že tento krásný exemplář tu stojí dodnes a že v myslích Tišnováků tato historka uvízla, svědčí o tom, že už tenkrát měl tento jinan své ctitele a ochránce. S potěšením mohu konstatovat, že je má i dnes, a to mezi tišnovskou školní omladinou. Z jejich řad také vzešel spontánní návrh na jeho nominaci do této ankety při jedné z podzimních botanických vycházek, jejíž trasa vedla kolem nemocnice.

Kaštanovník jedlý v Předklášteří

Druh: Kaštanovník jedlý

Lokalita: park bývalé Bauerovy vily v Předklášteří

Parametry: odhadované stáří 100 let, odhadovaná výška 20 m
obvod ve výšce 130 cm nad zemí 283 cm,

Navrhovatel: ZŠ a DD Předklášteří

Prátelé stromů, nevím, kolik z vás někdy zašlo do parku v Předklášteří, aby se pokochalo krásou tamních stromů a keřů. Jsem jedním z nich. Tak mi dovoluť touto formou představit se všem. Český název zní kaštanovník jedlý, latinsky *Castanea sativa*. Pro Angličany jsem *Spanish chestnut*, v Německu zase *Echte Kastanie*, Francouzi mne nazývají *chataignier*, Italové *castagno*. Zařazují mě do čeledi bukovitých. A čím vás mohu zaujmout? Statným kmenem s hnědošedou rozpraskanou borkou, silnými větvemi, kožovitými až 30cm podlouhlými listy, silně vonícími květy – jehnědami nebo snad majestátní korunou? Máloco se může v tomto ročním období vyrovnat mým plodům. Jsou skryté ve velmi pichlavých číškách, ale kdo má chuť a trpělivost, pochutná si. Znáte přece horskou pochoutku – pečené kaštiny? Moje cesta k vám byla zajímavá. Park vznikl zásluhou obyvatelů Bauerovy vily. Kdysi to býval honosný dům někdejšího majitele cukrovaru. Základní kámen s datem 16. 5. 1874 je uložen v Podhoráckém muzeu. Pan domácí měl nevšední, zásluhou myšlenku – každý z jeho vzácných hostů bude mít čest vysadit na pozemku kolem vily nějakou dřevinu. A tak jsem se ocitl ve společnosti například platanu javorolistého, douglasky tisolisté, jinanu dvoulaločného, dalších a dalších. Přijďte se podívat.

Lípa u Brněnského kříže

Druh: Lípa (Tilia)

Lokalita: poblíž Malhostovic

Parametry: odhadované stáří 60 let

Navrhovatel: obec Malhostovice

Strom je obnovou původních dvou lip lemujících historickou křižovatku cest na Brno, kde se scházeli dělníci z okolí a putovali společně úvozem lesního komplexu Zlobice do Kuřimi a dále za prací do Králova Pole a centrálního Brna (před zprovozněním železniční trati Tišnovka). Stávající strom je náhradou za původní výsadbu, která byla z důvodu stáří pokácena někdy v době 2. sv. války. Lokalita je poplatná místu určení a v těsné blízkosti stromu je velký dřevěný kříž.

Lípa u Floriánka v Porta Coeli

Druh: Lípa malolistá (*Tilia cordata*)

Lokalita: areál Porta Coeli u kapličky se sv. Floriánem

Parametry: odhadované stáří 300 let, výška přibližně 17 m,
šířka koruny asi 15 m, obvod ve výšce 130 cm
je 406 cm

Navrhovatelka: Dagmar Fetterová

V letošním roce si dovoluji navrhnout jeden krásný starý strom, který roste vedle kapličky sv. Floriána v Předklášteří u Tišnova, kousek za zahradou u budovy Podhoráckého muzea u kláštera Porta Coeli. Klášter založila v roce 1233 pro ženskou větev cisterciáckého řádu královna Konstancie. Jeho bohatě zdobený portál v západním průčelí kostela je dokonce ojedinělou památkou svého druhu ve střední Evropě. Onen starý strom je lípa malolistá (*Tilia cordata*), kterou obdivuji již řadu let. Jako by se vymkla aleji starých lip, které lemují cestu ke klášternímu areálu, a stojí sama, směrem k bývalým hospodářským budovám kláštera, opíraje se o zděný sloup u brány. Ta byla stále zamčená, takže bylo těžké se dostat ke kmeni staré lípy a změřit její obvod. Jen jedenkrát byla brána otevřená, a to, když v sousední budově pracoval umělecký kovář pan Radomír Bárta. Využila jsem této mimořádné příležitosti, a protože nosím stále metr sebou, nebyl problém ji konečně změřit. Vlastně byl to problém, protože lípa obrostla sloup (pilíř) a jakoby ho pohlcovala. Obvod lípy ve výšce 130 cm je 406 cm a ve výšce 4 m se rozvět-vuje na několik silných větví. Byla kdysi ošetřena a je sepnuta vazbou proti rozlomení. Je velice malebná, vysoká odhadem 17 m, korunu má pravidelnou a vypadá na svůj věk, který odhaduji na 300 let, zcela zdravě.

Šířku koruny jsem odhadla na 15 m. Lípa je pevně ukotvená v zemi a má hrdý, přímý růst. Zcela jistě je součástí zmíněného chráněného lipového stromořadí. K této lípě se vždy ráda vracím. Je ztělesněním obrovské síly a životaschopnosti. S kapličkou sv. Floriána vytváří dokonalý harmonický obrázek; jen ten sloup ji poněkud překází v dalším růstu, a tak se s tímto problémem vypořádává po svém. Rozhodně stojí za krátké zastavení, stejně jako celý klášterní areál.

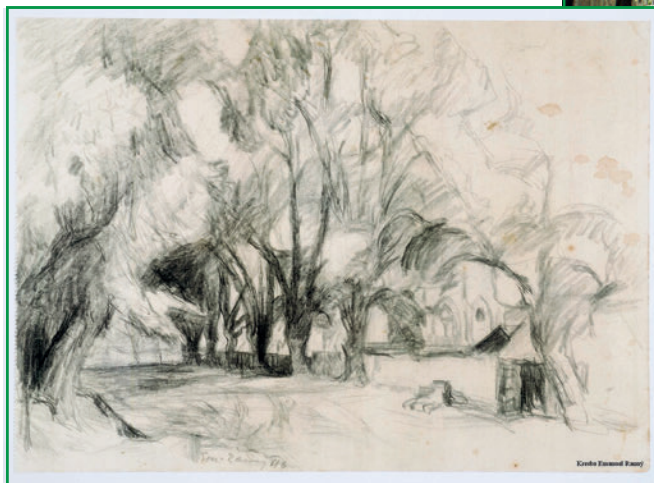
Lipová alej v Předklášteří

Druh: Lípa malolistá (*Tilia cordata*)

Lokalita: areál Porta Coeli

Navrhovatelka: Valeriana Kallabová

Lipová alej vedoucí k chrámu Porta Coeli je prastará nádhera Tišnovska. Kolik procesí, radosti, smutku, svateb a pohřbů tudy během staletí prošlo? Velký milovník této aleje, malíř Emanuel Ranný st., po celý svůj život sahal po svém skicáku v úžase a pokoře před jejím půvabem a tajemstvím.

Lípy v Pejškově

Druh: Lípa (Tilia)

Lokalita: Pejškov

Parametry: výška 11 m, obvod kmene 300 cm,
stáří dle letopočtu na křížku byly vysazeny v r. 1791

Navrhovatelka: Karolina Krátká

Vyjíždíme na kopec do Pejškova. I když ještě není vidět žádné z původních obydlí, vítají nás vršky lip. Děti volají jeden přes druhého: „Už jsme tady! Koníci! A ovečky! Vystupujeme!“.
Malá Gaila nám běží naproti, jsme očekáváni. Po těle se mi rozlévá příjemný pocit. Začíná další půlden na farmě, kde vše, co se právě dělá, má svůj smysluplný řád.

Když se přiblížíme k lipám, upoutají mne barevné kytky ve váze, položené na základech starobylého křížku. Zdá se, že je místními uctíván, protože kdykoliv přijedeme, květiny jsou čerstvé. Dozvídám se, že lípy sloužily jako vstupní brána – byly vysazeny na staré cestě do Vohančic a vytyčovaly místním při návratu domů jasný směr. I když je cesta rozoraná a její zmizení z krajiny si už člověk ani neuvědomí, měli jsme možnost si ji projet. Při pohledu na obdělané pole vzpomínám, jak jsme ho v zimě sjížděli hlubokým sněhem na saních, které táhly koně.

Na dohled je také louka za sadem, kde jsme v létě pomáhali obracet seno. Byl výjimečně horký sluneční den a velká pravděpodobnost, že se tráva úspěšně dosuší a před nastávajícími dešti ještě sklídí na půdu. Děti

zkoušely hrabat, nabírat seno nebo si hrály u křížku, kde jim lípy skýtaly přístřeší a ochranu před pálivými paprsky. Po práci jsme si společně lehli pod koruny stromů a pozorovali nebe skrze listy.

Teď začíná podzim. Než dojdeme na farmu k Julii, děti se s lípami a křížkem pozdraví a pak můžeme dohonit Gailu, která volá: „Mamíí, kdy budeš stříhat toho berana?“

Karolina Krátká, synové Matouš a Ludvík

Ořešák v zahrádce U Palce

Druh: Ořešák královský (*Juglans regia*)

Lokalita: dvůr domu Na Perštýně v Jungmannově ul. v Tišnově

Parametry: výška 17 m, obvod kmene 200 cm

Navrhovatel: Café U Palce

„Jungmanka“ patří mezi nejstarší a nejzajímavější tišnovské ulice, nachází se zde několik historicky hodnotných barokních domů. Jedním z nich je Na Perštýně, původně právovárečný dům s krčmou a lazebnou, později zájezdní hostinec U Hradu Perštýna a ještě později hospoda Na Perštýně. V 90. letech byl dům zrekonstruován (ateliér Tivoli, arch. Borkovec) a od konce 90. let v něm, kromě dalších institucí, sídlí kultovní hospoda a klub Café U Palce. V letních měsících je otevřený provoz i v prostoru za domem, na zahrádce, které vévodí mohutný ořešák. Nevíme, jak je starý, ale jsme rádi, že rozlehlý, a z velké části zadlážděný prostor zabydluje a poskytuje návštěvníkům příjemný pohled a stín. Barevné lampiony, které dotvářely atmosféru letních hudebních produkcí, budou již brzy sundány, listí opadá a celé venkovní posezení bude čekat na další sezónu...

Památná lípa v Uníně

Druh: Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Lokalita: obec Unín, u kostela svatého Petra a Pavla

Parametry: Stáří cca 300 let, obvod kmene 550 cm, výška kolem 15 m

Navrhovatelka: Zdeňka Dohnálková

Foto zachycuje jednu ze skupiny památných lip u kostela sv. Petra a Pavla v Uníně, jedné z nejstarších obcí Tišnovska. Před kamenným kostelem zde stál dříve kostel dřevěný. Tato lípa je nejstarší, je starší než současný kostel. V minulosti se lípě vyloмила část kmene, zranění je zarostlé, ve kmenu je dutina, zakrytá plechovým krytem. Lípa je výrazně asymetrická. Stojí vpravo před vchodem do kostela.

Vlevo od vchodu do kostela se nacházejí další 2 lípy, také památné, zjevně mladšího věku, a nedaleko té mnou vybrané nejstarší lípy také roste další mladší lípa. Všechny lípy byly z památněny péčí odboru životního prostředí v Tišnově po přechodu státní správy z okresu Blansko po r. 2003.

Pinus Sisiphus

Druh: Borovice lesní (*Pinus sylvestris*)

Lokalita: úpatí Květnice, cestou od sídliště Pod Květnicí
k Velké Skále

Parametry: stáří „od dob antiky“ asi 80 let, výška 20 m,
průměr kmene 50 cm

Navrhovatel: Radim Tichý

Všichni určitě znáte rčení „sisyfovská práce“ které označuje nesmyslnou, bezvýhodnou činnost, ze které nikdy nemůže být žádný užitek. Tento pojem vznikl díky bájnému Sysifovi, kterého soudci mrtvých potrestali tak, že musel do kopce tlačit obrovský kámen, který mu však vždy těsně pod vrcholem vyklouzl a svalil se dolů. Sisyfos tak musel začínat stále znovu a znovu. *Pinus Sisiphus* svůj kámen na rozdíl od tohoto Řeka svůj kámen nikam valit nemusí. Jeho posláním je chránit přede tím balvanem nejen pocestné, kteří se vydají na horu Květnici, ale i samotné město. Tento strom si zaslouží naši největší ochranu a péči. Představte si tu hrůzu, kdyby se *Pinus Sisiphus* unavil, jeho kořeny povolili a balvan by se zřítil do města. Pobořil by domy, prorazil kašnu a zatarasil vchod radnice. Pak by musel někdo z radních vzít na sebe roli řeckého krále Sysifa a vytlačit balvan zpět na kopec – ovšem nikde není záruka, že se mu těsně pod vrcholkem nevysmekne a neskutálí zpět dolů.

Třešně na Veselském chlumu

Druh: Třešeň obecná (*Prunus avium*)

Lokalita: vrcholová část kopce Veselský chlum

Parametry: stáří 40–60 let, výška stromů 5–7 m,
obvod kmenů 80–130 cm

Navrhovatel: rodina Pernicova

Vypravte se na Veselský chlum – vyšplhejte po turistické značce z Borače nebo Lomnice do nadmořské výšky 570 metrů a budete odměněni jedním z nejkrásnějších kruhových rozhledů v okolí Tišnova. Málokde máte pocit, že jste tak blízko obloze jako zde. Obejděte si celý vrchol a všimněte si také rázu krajiny. Střídají se tu travnatá lada, loučky, keře a dosud obdělávaná pole. Nepravdělně po jejich obvodu se dochovaly kamenné zídky z plochých kamenů vybraných z půdy. A právě tyto zídky jsou lemované třešněmi různého stáří a druhu. Není to sad, ani stromořadí, jsou to jednotlivé hrdé stromy, zdravé a otužilé. Žádná z třešní nevykazuje mimořádnou výšku nebo rekordně silným kmenem, ale přesto je nemůžete přehlédnout. Zjara vás okouzlí bělostnými korunami, které vnímáte na pozadí modré oblohy a v létě potěší velkými šťavnatými plody. Na podzim sledujete zápas šarlatově červeného listí s poryvy větru a v zimě obdivujete tvar stromu a stavbu větvení. Na vrcholu kopce jste jen vy, stromy, vítr a volnost dalekého horizontu.

Třešňová alej na Stanoviskách

Druh: Třešeň obecná (*Prunus avium*)

Lokalita: Stanoviska nad Železným,
nadmořská výška 485 m n. m.

Parametry: stáří 55–65 let

Navrhovatelky: Zdeňka Dohnálková
a Jana Koudelová

Vyšplháte-li se do kopce nad Železné nebo jdete-li z Drásova kolem drásovské studánky do prudkého kopce nahoru, dostanete se na náhorní plošinu, z které je nádherný výhled na Květnici i Jahodnou, a na všechny kopce od Tišnova směrem k Lomnici, Sýkoři i dále na severovýchod. Vesnice téměř žádné neuvidíte, protože jsou zanořeny příliš hluboko v údolí, jen tušíte pod sebou Jamné a Hajánky a další sídla za úbočími kopců před vámi. Pouze unínský kostel ční k nebesům dostatečně vysoko. Zde „na horách“ kdysi hospodařilo několik hospodářů, z kterých zbylo do dnešních dnů jen pár. Asi před 60 lety zasadili plno třešní kolem cest, aby měli dost ovoce pro sebe, ale mysleli i na pocestné a také na ptáky hojně navštěvující tato stromořadí. Je krásné spatřit tyto bez zásahu lidské ruky rostoucí stromy v květu, kdy se z nich navíc stávají bzučící chrámy křehce se tyčící k modrému nebi. A jaká bude úroda, záleží na tom, jaké počasí přinese květen a červen. Když se urodí dost třešní, můžete projít alejí od jejího počátku až po rozcestí k Hajánkům a Vsechovicím a doslova se přejíst všech možných druhů tohoto prvního ovoce po dlouhém zimním půstu. Těch chutí místních třešní je opravdu

nepočítaně, od bělic, tmavých i světlých chrupek po největší a nejmasitější srdcovky. Můžete ale okusit i tmavě rudě zbarvené ptačinky nebo doslova černé, středně velké třešně, kterým říkáme „griotky“ pro jejich podmanivě plnou aromatickou chuť. Také se z griotek dá připravit vynikající marmeláda, hustá a tak lahodné chuti, že předčí i meruňkovou a jahodovou. A když už máte plné žaludky a položíte se do vyhráté červenkové trávy, můžete snít o rajské zahradě nebo hledat na obloze slona nebo ryby bizarních tvarů a čekat, až se promění ve vzdušné zámky. Třešně na Stanoviskách si zaslouží naši úctu i obdiv, pro svoji schopnost za každého ročního období nám poskytnout něco ze svých darů: vonné květy, šťavnaté plody, žlutě a rudě zbarvené listy i krásné, lišejníkem porostlé kmeny a větve, které vyniknou, když na ně napadne bělostný sníh.